

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 6CoP/35/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5618201351
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 10. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Urbanová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2019:5618201351.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Urbanovej a členov JUDr. Yvety Dzugasovej a Mgr. Anny Mihálikovej, vo veci starostlivosti o maloleté dieťa: R. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom ako otec, zastúpenej kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš, so sídlom M. M. Hodžu 1783/30, 031 01 Liptovský Mikuláš, IČO: 30 794 536, dieťa rodičov: matky K. S., nar. XX.XX.XXXX, bytom S. XXX/XXX, XXX XX Q., okres X. a otca Q. N., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom XXX XX F. XXX, zastúpeného Mgr. Soňou Grošaftovou, advokátkou, so sídlom Hodžova 13, 010 01 Žilina, IČO: 42 221 781, o návrhu matky na zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Liptovský Mikuláš č.k. 1P/82/2018-83 zo dňa 27. decembra 2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš č.k. 1P/82/2018-83 zo dňa 27. decembra 2018 m e n í t a k , že návrh matky na zmenu úpravy práv a povinností rodičov k maloletej R. N., nar. XX.XX.XXXX, zo dňa XX.XX.XXXX, ohľadne výchovy a výživy k maloletému dieťaťu, z a m i e t a .

Z r u š u j e neodkladné opatrenie vydané uznesením Okresného súdu Liptovský Mikuláš č.k. 1P/82/2018-28 zo dňa 12. júna 2018.

Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd zmenil rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš č.k. 9P/164/2012-436 zo dňa 28.12.2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č.k. 8CoP/10/2016-476 zo dňa 30.03.2016 tak, že maloletú R. N., nar. XX.XX.XXXX, zveril do osobnej starostlivosti matky, ktorá je oprávnená maloletú zastupovať a spravovať jej majetok v bežných veciach (výrok I.). Otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu maloletej R. čiastkou 35,00 Eur mesačne, vždy do 20. dňa každého kalendárneho mesiaca vopred k rukám matky maloletej, počnúc právoplatnosťou výroku rozsudku (výrok II.). Zároveň súd upravil styk otca s maloletou R. tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletou každý páry týždeň v kalendárnom mesiaci od piatku 18.00 hod. do nedele 18.00 hod., cez letné prázdniny od 01.07. od 18.00 hod. do 16.07. do 18.00 hod. a od 01.08. od 18.00 hod. do 16.08. do 18.00 hod.; počas Vianoc každý páry rok od 21.12. od 14.00 hod. do 29.12. do 18.00 hod., každý nepáry rok od 29.12. od 18.00 hod. do 06.01. nasledujúceho kalendárneho roka do 14.00 hod., počas veľkonočných sviatkov v nepáry rok od štvrtka od 18.00 hod. do nedele do 18.00 hod., v nepáry rok od nedele od 14.00 hod. do utorka do 18.00 hod., počas jarných prázdnin v nepáry rok od pondelka od 10.00 hod. do nedele do 18.00 hod. Matke uložil, že bude maloletú preberať a odovzdávať v mieste bydliska otca riadne pripravenú (výrok III.). O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu (výrok IV.).

2. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že matka podala na Okresný súd Liptovský Mikuláš dňa 14. 5. 2018 návrh na nariadenie neodkladného opatrenia vo veci úpravy styku s maloletou R. N., nar. XX. XX. XXXX, ktorým navrhla, aby súd rozhodol, že matka je oprávnená stýkať sa s maloletou každý páry týždeň v kalendárnom mesiaci od piatka od 14.00 hod. do nedele do 18.00 hod., počas vianočných sviatkov každý páry kalendárny rok od 22. 12. od 14.00 hod. do 29. 12. do 14.00 hod. a každý nepáry kalendárny rok od 29. 12. od 14.00 hod. predchádzajúceho kalendárneho roka do 05. 01. do 14.00 hod. nasledujúceho kalendárneho roka, počas letných školských prázdnin od 01. 07. od 14.00 hod. do 15. 07. do 14.00 hod. a od 01. 08. od 14.00 hod. do 15. 08. do 14.00 hod. s tým, že matka maloletú prevezme a po ukončení styku odovzdá otcovi v mieste jeho bydliska.

3. Súčasne matka podala návrh na zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej R. N., ktorým žiada zmeniť rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 9P/164/2012-436 zo dňa 28. 12. 2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 8CoP/10/2016-476 zo dňa 30. 03. 2016 v časti zverenia maloletej do osobnej starostlivosti a v časti určenia výživného. Svoj návrh odôvodnila tým, že rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 9P/164/2012-436 zo dňa 28. 12. 2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 8CoP/10/2016-476 zo dňa 30. 3. 2016 boli maloleté deti V. a R. N. zverené do osobnej starostlivosti otca a matka bola zviazaná prispievať na ich výživu sumou 50,00 Eur mesačne na každé dieťa. Okrem toho bol upravený styk matky s maloletými deťmi tak, že je oprávnená stýkať sa s dcérou V. a R. každý páry víkend v kalendárnom mesiaci od piatka od 18.00 hod. do nedele do 18.00 hod. Ďalej matka stručne popísala priebeh súdneho konania vedeného na Okresnom súde Liptovský Mikuláš pod sp. zn. 9P/164/2012. Poukázala najmä na to, že prvoinštančný súd konštatoval, že v rodine otca dochádza k negatívnemu ovplyvňovaniu maloletých detí voči matke. Maloleté deti sa preto matke odcudzili, aj keď ona o ne prejavovala záujem. Po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia, ktorým boli deti zverené do osobnej starostlivosti otca, nebol zachovaný jej styk s maloletými, napriek tomu, že matka prejavovala vôľu ich styk zachovať. Matka uviedla, že maloleté deti odmietali realizovať s ňou styk v dôsledku negatívneho pôsobenia otca a jeho rodiny. Deti sa pod tlakom prispôbili výchovnému prostrediu u otca. Matka postupne od pokusov o stretnutie sa s dcérami upustila, jej citový vzťah k nim však neoslabil. Dúfala, že keď budú deti vo veku, kedy bude výchovný vplyv otca menší, samé zmenia svoj postoj k nej a nebudú sa styku s ňou brániť. Stále dcéram opakovala, že jej dvere budú vždy pre ne otvorené. Matka tiež poukázala na to, že začiatkom roku 2018 sa opakovane pokúsila nadviazať kontakt so svojimi deťmi, no ich reakcia bola odmietavá. Odstupom času sa maloletá R. zmenila svoj postoj a vo vzťahu k nej sa prestala správať odmietavo. Nadviazali spolu telefonickú komunikáciu a neskôr i osobnú. Počas stretnutí maloletá R. prejavila záujem byť v osobnej starostlivosti matky. Matka má od dcéry informácie, že po realizácii ich styku dochádzalo v domácnosti otca k opakovanému psychickému nátlaku na R. za účelom zabránenia ich stretávaniu. Na záver matka dodala, že má dobré predpoklady a schopnosti na zabezpečenie výchovy a starostlivosti o maloletú R., má dobrý zdravotný stav a žije usporiadaným spôsobom života.

4. Dňa 05.06.2018 predložil kolízny opatrovník súdu správu o prešetrení pomerov v rodine dieťaťa. Otec žije v rodinnom dome v obci F. spolu s maloletými deťmi V. a R. N. a svojou matkou. Podľa vyjadrenia otca a jeho matky obaja sa spoločne podieľajú na výchove a starostlivosti o maloleté deti. V roku 2017 napísal otcov kamarát do relácie TV JOJ „V siedmom nebi“ žiadosť o pomoc rodine. Televízia im sprostredkovala zrekonštruovanie detskej izby a zakúpila nábytok. Detská izba je malá, ale pôsobí útulne. Cítiť tam vlhkosť, nakoľko nebola opravená izolácia. Stará matka uviedla, že maloleté deti navštevujú Základnú školu v C.. Maloletá V. končí 9. ročník, od budúceho školského roka je prijatá na Obchodnú akadémiu v Liptovskom Mikuláš. Nie sú s ňou žiadne problémy. S matkou sa nechce stretávať. Maloletá R. končí 8. ročník. Začala sa každý druhý víkend stretávať s matkou. Podľa starej matky sa R. odvtedy zmenila k horšiemu a začala sa k nim nevhodne správať. Maloletá R. bola od rodičov informovaná o podaní návrhu matky na súd. Pri osobnom rozhovore v detskej izbe bez prítomnosti členov rodiny uviedla, že mamu kontaktovala cez sociálnu sieť Facebook na začiatku apríla 2018. Dohodla som sa s ňou a začala som ju navštevovať každý druhý víkend. Mala by ísť k mame na budúci víkend, ale má ísť v piatok na školský výlet do Bratislavy a bude sa neskoro. Mama by si ju mohla prísť prevziať aj v Bratislave, ak bude by otec súhlasil. Ak jej nedá súhlas, R. k mame nepôjde už piaty týždeň. Odkedy si s mamou píšem cez mobil SMS správy, otec aj stará mama jej kontrolujú mobil. Keď sa vráti od mamy, všetci na ňu zazerajú. K otcovi i starkej sa R. správa rovnako. Odvtedy ako sa R. spojila s mamou, sa k nej doma správajú inak; hovoria jej, že je zradca. R. pozná prostredie, kde býva moja mama a má tam aj kamarátov. Chce ísť bývať ku mame, kde jej mama od septembra vybavila školu. Teraz dochodí školu v C.. Chce ísť však bývať ku mame nastálo. V lete by chcela byť celé prázdniny u mamy, ale ak ju otec nepustí, aspoň na mesiac.

Vyhovovalo by jej to aj tak, ako to navrhovala mama - u mamy byť prvé dva týždne v júli a prvé dva týždne v auguste a u otca tie druhé dva týždne. Tiež aj zimné prázdniny chce byť striedavo u mamy a u otca. Sestra V. jej nebude chýbať, v poslednej dobe sa málo rozprávajú. Sestre sa tiež nepáči, že R. chce ísť ku mame. S mamou, jej manželom a nevlastnou sestrou Z., ktorá má jeden rok, chodí R. na prechádzky, výlety a s mamou i na nákupy do Bratislavy. Chodievajú tiež na návštevy ku krstnej mame alebo ku babke. S maminým manželom vychádza R. veľmi dobre. R. sa stretáva s mamou od apríla 2018. Nebavia sa o otcovi ani o starkej. Mama na nich nenadáva, to skôr naopak - oni na mamu. Na záver kolízny opatrovník dodal, že maloletá viedla rozhovor dobrovoľne, bez nátlaku, sama vyjadrovala svoj názor, na otázky odpovedala jasne a rozhodne. Viac uviesť nechcela, len sa pýtala, ako dlho bude trvať, kým pôjde ku matke.

5. Neodkladným opatrením č.k. 1P/82/2018-28 zo dňa 12.06.2018 súd vyhovel návrhu, tak, že rozšíril úpravu jej styku s maloletou R. tak, aby nedošlo k ich vzájomnému odcudzeniu, prihladiajúc pritom na vek, všeobecný režim a vyjadrenie dieťaťa, ako aj na prevažnú osobnú starostlivosť poskytovanú doposiaľ otcom.

6. Na pojednávaní dňa 06. 11. 2018 matka zotrvala na svojom návrhu na zverenie maloletej R. N. do svojej osobnej starostlivosti a aby bol otec zaviazaný prispievať na výživu maloletej sumou 50,00 Eur mesačne, so súčasťou úpravou styku otca s dcérou.

7. Primárne konajúci súd vykonal výsluch maloletej, ktorá mala vedomosť o predmete konania. Vie, že by mala bývať u mamy. K otcovi bude chodiť na víkendy. Ona s návrhom mamy súhlasí. Keď ku nej začala chodiť, asi od marca v roku 2018, doma po nej zazerali. Otec i stará mama, kričali na ňu, že je zradca, vyčítali jej všetko. Ona ku mame začala chodiť na základe vlastného prania, aj jej o tom písala. Mama jej hneď odpísala a bola rada. R. chce byť určite zverená mame, t.zn. nesúhlasí s tým, aby bol len rozšírený jej kontakt a stretávanie sa s mamou. Predstavuje si to tak, že u otca by bola každý druhý víkend. Na Vianoce by bola u otca každý páry rok od 21. 12. od 14.00 hod., do 29. 12. do 18.00 hod. Každý nepárny rok by bola u neho od 29. 12. od 18.00 hod. do 6. 1. nasledujúceho kalendárneho roka, do 14.00 hod.

Cez veľké letné prázdniny by bola dva týždne u mamy, dva týždne u otca, takto by sa to striedalo počas celých letných prázdnin. Cez Veľkú noc by bola u otca, od štvrtka do nedele, a od nedele do utorka u mamy. Cez jaré prázdniny by v párnom kalendárnom roku celý týždeň trávila u mamy a v nepárny kalendárny rok celý týždeň u otca. Pokiaľ ide o strednú školu, R. ju chce navštevovať v Bratislave, (buď obchodnú školu, s ekonomickým zameraním, alebo lýceum). Bratislava sa jej páči. Z Q. to má bližšie, ako by mala chodiť do R. V. Bratislava je tiež jedno z miest, kde by chcela pokračovať v štúdiu na vysokej škole. Do základnej školy by mohla chodiť do Q., alebo do K. W. B., školu by mohla navštevovať už v priebehu školského roka. Ďalej maloletá uviedla, že toto je jej pevné rozhodnutie a nevie o ničom, čo by mohlo jej rozhodnutie zmeniť. Otec celkovo nemá rád, keď sa s mamou stýkajú, rovnako i stará mama. Maloletá vyhodnotila, že otec viac uprednostňuje jej sestru V., ktorej napríklad kúpil za vysvedčenie iPhone. Aj jej otec so starou mamou sľúbil, že ho dostane, ak sa prestane stýkať s mamou. Asi pred mesiacom dostala sestra V. MacBook. Otec opäť povedal, že ho môže dostať i ona, ale má sa prestať s mamou stýkať.

8. Maloletá R. sa vyjadrila, že kamarátov má tak v mieste bydliska otca, ako aj u matky. Stretávanie sa s kamarátmi v bydlisku otca má už vyriešené. Sú dohodnutí, že vždy keď bude u otca, pôjde s nimi von. Tu v škole chodievajú na herectvo. Ak by bola v Q., tiež by si tam našla takýto krúžok. Otec jej hovorí, že keď bude u mamy, urobí si z nej opatrovatelku, hoci vie, že to nie je pravda. R. chodievala ku mame, bola u nej dlhšie aj cez prázdniny, no nič také sa nestalo. Navyše, R. si vie povedať, čo chce a čo nechce. Ak by bola napríklad požiadaná, že má postrážiť sestru Z., urobila by to, pretože súrodenci sa strážia. Ona si predstavuje pomoc v rodine matky tak, že ak by sa potrebovala s niekým učiť, išla by za mamou. Ak by mama potrebovala postrážiť sestru, postrážila by ju. Mame sa daň XX.XX.XXXX, narodilo ďalšie dievčatko - N., s ktorou by tiež chcela byť. Keď sa R. vracia ku otcovi, stará mama ju už čaká a nadáva buď mame, alebo jej manželovi. R. si želá, aby to prestalo. Tiež by chcela, aby otec menej uprednostňoval sestru V.. Uvedomuje si, že keď bude R. zverená do starostlivosti mamy, jej kontakt s V. sa zúži. Napriek tomu si to tak želá. Pri ďalšom hodnotení správania rodičov k nej, uviedla, že u otca sa jej páči, že keď chce ísť neskôr s kamarátkami do kina, otec ju a takisto sestru V. odvezie. U matky sa jej páči, že je ku nej milá, keď ju o niečo požiada, pomôže jej. S mamou sa objímu, dajú si pusy. U otca je takýchto prejavov menej. Bolo to skôr v minulosti. Teraz však cíti zmenu asi preto, že chodievajú ku mame. Citové prejavy otca voči R. a voči V. sú rozdielne. Želá si preto zmenu. V priebehu konania zástupca otca apeloval na matku, aby zvažila zotrvanie na podanom návrhu, so súčasným vyjadrením, že otec je ochotný pristúpiť na akúkoľvek dohodu, ktorá sa týka maximálneho možného rozšírenia kontaktu matky s maloletou, blížiacu sa ku striedavej osobnej starostlivosti o dcéru.

9. V priebehu konania kolízny opatrovník oznámil súdu, že dňa 12. 12. 2018 sa na Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš, odbor sociálnych vecí a rodiny, oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, dostavili bez predvolania stará matka maloletej Z. N. s maloletou R. N.. Stará matka uviedla, že maloletá chce oznámiť, že si to rozmyslela a už nechce ísť ku mame bývať. Stará matka bola požiadaná, aby umožnila rozhovor s maloletou osamote, bez prítomnosti dospelšej osoby, s čím však ona nesúhlasila. Za jej prítomnosti sa maloletá vyjadrila, že chce ostať bývať v F. a nechce už ísť ku mame. Zdôraznila, že je to jej dobrovoľné rozhodnutie. Ako dôvod uviedla, že tu má kamarátov. Iný dôvod neuviedla. Oproti sebavedomému vystupovaniu na súde pôsobila R. rozrušene a utiahnuto. Vzhľadom k pochybnostiam o stanovisku maloletej, navrhli zástupcovia kolízneho opatrovníka jej opätovné vypočutie v konaní pred súdom, čo odôvodnili podozrením, že aktuálna výpoveď maloletej bola urobená pod nátlakom starej matky, respektíve iných osôb.

10. Pri opätovnom výsluchu na súde dňa 27. 12. 2018 maloletá R., bez prítomnosti rodičov a zástupcov otca, len v prítomnosti zástupkyne kolízneho opatrovníka a sudkyne, uviedla, že svoje stanovisko nezmenila. Stále chce ísť ku mame, ale doma stále do nej skákali, vraveli, aby to zmenila. Stará matka a otec nesúhlasia, aby išla ku mame, preto ju starká zavolať, aby s ňou išla na úrad. Tam však viac hovorila starká, niečo v tom štýle, že zmenila svoje stanovisko. Pravda je taká, že ona svoje stanovisko nezmenila a chce byť pri mame. Doma jej vraveli „zruš to, lebo budeme na teba hnusní“, a boli na ňu hnusní. Buď po nej zazerali, alebo mali poznámky, či sa nehanbí chodiť za mamou, hovorili na ňu nadávky. Vianoce trávila R. u mamy, mama prišla po ňu 22.12.2018. Otec jej v tom fyzicky nebránil. Len povedal, že pôjde iba cez jeho mŕtvolu. Stará matka mala jej každodenné poznámky, či sa k mame nehanbí ísť a pod. R. si už dala prihlášku štúdiu na Obchodnú akadémiu do Bratislavy. Podľa predbežných zberov jej poslali spätnú odozvu, že by sa umiestnila medzi prijatými. Od minulého pojednávania R. nezmenila svoje stanovisko. U mamy je od 22.12.2018 a bude tam do 29.12. 2018, podľa rozhodnutia súdu, odvezie ju späť mama. Po minulom súde otec a stará mama neprestali do nej „hustiť“ a nadávať jej. Ona si cez Vianoce so sestrou písala, priali si šťastné a veselé a pýtala sa jej, čo dostala. Keď je napríklad so sestrou v jednej izbe, otec sestre niekedy napíše, aby s ňou nebola, ale ona to ignoruje. Vzťahy s V. majú sesterské - raz dobré, raz zlé. Sestra ponecháva rozhodnutie na nej. Stále budú v kontakte. Otec jej povedal, ale aby si ju blokovala, ale ani ona, ani sestra, to neurobia.

11. Matka na pojednávaní dňa 27.12.2018 prezentovala svoje nezmenené stanovisko a zotrvala na návrhu, aby dcéra bola zverená jej do osobnej starostlivosti a aby výživné bolo určené podľa úvahy súdu. Pokiaľ ide o úpravu styku, navrhla rozhodnúť podľa vyjadrenia dcéry. Svoj návrh odôvodnila tým, že s dcérou sa po istej dobe začali opäť stretávať. Po víkendoch strávenom u nej sa R. vždy obávala návratu domov. Vyčítali jej, či sa nehanbí ku mame chodiť, že je zradkyňa. Ona pri tom nebola, vravela jej to dcéra. Keď po ňu chodievali, vypravádzala ju stará mama. Vždy hovorí jej a dcére R., či sa nehanbí „tej k... dať pusú“. Ona dcére povedala, že ak bude chcieť, môže bývať u nej. R. s tým súhlasila. Matka na ňu netlačila, podala návrh na súd, no bez dcérinho súhlasu by to neurobila. Od podania návrhu sa matka stretáva s dcérou každý druhý víkend, (s výnimkou obdobia, keď nemohla, lebo bola chorá, a tiež s výnimkou R. cesty do Bratislavy, kde bola s učiteľkou prevziať si cenu za víťazstvo v žiackej súťaži). Chodievala po ňu každý druhý víkend autom v piatok od 14.00 hod., a odovzdá ju späť otcovi v nedeľu do 18.00 hod. Keď je dcéra u nej, trávia čas buď doma alebo chodievajú k jej príbuzným. R. sa hrá so svojimi nevlastnými sestrami. Matka žije v domácnosti so svojim manželom a dvomi dcérami vo veku 20 mesiacov a 8 týždňov. Vzťahy v rodine majú veľmi dobré. R. má tiež dobrý vzťah s jej manželom - porozprávajú sa a žartujú. Chodievajú všetci spolu von, v lete boli v ZOO v Bojniciach. Zvyknú tiež chodiť do Bratislavy, do nákupného centra, kde matka kupuje R. oblečenie a iné veci. Od 03.11.2018 dostáva matka materskú v sume 389,00 Eur mesačne. Predtým pracovala ako čašníčka v reštaurácii v Q., s príjmom cca 400,00 Eur mesačne. Prídavky na mladšie dcéry dostáva ona, na R. dostáva prídavky otec. Jej manžel pracuje ako čašník v Q., s príjmom 600,00 Eur mesačne. Všimné od zákazníkov dostáva približne 50,00 až 60,00 Eur mesačne. U nej to bolo menej, možno 30,00 Eur mesačne. Iný príjem rodina nemá. Výživné na R. platí pravidelne v sume 50,00 Eur mesačne. Okrem výživného matka dcére kupuje, čo treba, tiež jej dala kredit alebo dala vreckové. S otcom R. o otázkach osobnej starostlivosti matka nekomunikuje, nevedia to spolu vyriešiť. Komunikácia s ním je ťažká, pretože žije so svojou matkou, ktorá sa do všetkého stará. Keď začala R. chodieť ku matke a rozprávala sa s otcom, všimla si, že keď s ňou hovorí, má na telefóne zapnutý hlasitý odposluch a je pri ňom jeho matka. On by možno pristal na dohodu, pokiaľ by tam nebola jeho mama. Hoci sú obidve dcéry sú zverené do starostlivosti otca, matke to pripadá tak, akoby boli zverené do osobnej starostlivosti starej matky.

12. Otec na pojednávaní dňa 27.12.2018 vyjadril nesúhlas s návrhom matky. Uviedol, že nerešpektuje stanovisko R., lebo ide o klamstvá, napríklad o tom, že jej vulgárne nadával. Podľa neho,

je dcéra zmanipulovaná matkou. Narozprávali jej o ňom hlúposti. To, že je R. zradkyňa, nehovoril on, ale dcéra V.. Otec nepracuje, je poberateľom invalidného dôchodku v sume 265,30 Eur mesačne. Má mieru poklesu vykonávať zárobkovú činnosť 80 %. Okrem toho poberá prídavky na obidve dcéry, iný príjem nemá. Otec žije v jednej domácnosti so svojou matkou a obidvomi dcérami. Býva v rodinnom dome patriacom jeho matke. Otec dáva celý svoj príjem na domácnosť, jeho matka s peniazmi hospodári. Varí buď on, alebo jeho matka. Začala sa učiť variť i R.. Otec poprel, že nesúhlasil, keď R. odchádzala ku mame. Nevie si vysvetliť jej správanie. So svojou sestrou vychádza R. dobre. (niekedy sa pohádajú, ako každý). Vzťah jeho matky a R. je vynikajúci. Pokiaľ by súd nevyhovel návrhu matky a prianiu R., podľa jeho názoru by R. reagovala v pohode, ak by zostala u nich. Otec nevedel o tom, že R. si poslala prihlášku na štúdium do Bratislavy. Asi pred mesiacom si totiž vybrala Obchodnú školu v Liptovskom Mikuláši. Otec s R. hovoril o návrhu matky a povedal jej, aby si vybrala, ale u nich má všetko.

13. Na otázku zástupkyne kolízneho opatrovníka otcovi, ako vníma rolu matky v živote dieťaťa, otec nič neuviedol. Pokiaľ ide o jeho výdavky, za mobilný telefón si platí 10,00 Eur mesačne, za internet platia 13,00 Eur mesačne, za elektrinu 37,50 Eur mesačne, za Digi TV 12,16 Eur mesačne, za vodu 16,00 Eur mesačne, za uhlie 1.094,20 Eur ročne. Otec utrpel dvakrát porážku, mal dvakrát infarkt myokardu a má tiež cukrovku. Užíva lieky, za ktoré platí cca 50,00 Eur mesačne. Jeho matka poberá starobný a vdovský dôchodok v sume 510,00 Eur mesačne. Obidve dcéry sú zdravé a majú bežné výdavky na stravu, ošatenie, obuv, hygienu a lekársku starostlivosť. Učia sa na samé jednotky. V škole majú kamarátov, spolužiakov. Otec by preto nechcel deti rozdeľovať. Ak by bola R. zverená do osobnej starostlivosti matke, otec navrhol úpravu styku podľa dcérinho vyjadrenia.

14. Z rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredie Bratislava mal súd preukázané, že otec je poberateľom invalidného dôchodku v sume 265,30 Eur mesačne. Otcove výdavky na lieky sú približne 50,00 Eur mesačne, čo bolo osvedčené i pokladničnými dokladmi z lekárne. V konaní sa súd tiež oboznámil i s ďalšími dokladmi svedčiacimi o výdavkoch v domácnosti otca, podľa jeho osobného vyjadrenia, ktoré neboli nikým spochybnené.

15. Zo správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Galanta, odboru sociálnych vecí a rodiny, oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, mal súd preukázané, že matka má vytvorené vhodné rodinné a bytové podmienky pre starostlivosť o maloleté deti. V domácnosti býva s manželom a deťmi, Z. S., nar. XX.XX.XXXX a N. S., nar. XX.XX.XXXX. Celá domácnosť je riadne a účelne zariadená. V čase šetrenia bola v domácnosti čistota a poriadok. Náklady na domácnosť matky pozostávajú z poplatkov za elektrinu vo výške 100,00 Eur mesačne, za vodu vo výške 40,00 Eur štvrťročne, poplatku hypotéky vo výške 162,00 Eur mesačne. Príjem do domácnosti pozostáva z príjmu manžela matky, zamestnaného v reštaurácii Ister, s.r.o., Jelka, kde dosahuje príjem 400,00 Eur mesačne. Navyše, zamestnávateľ mu prispieva ešte sumou 200,00 Eur mesačne. Matka je na materskej dovolenke, je poberateľkou rodičovského príspevku vo výške 214,70 Eur a rodinných prídavkov. Maloletá R. trávi v domácnosti matky každý druhý víkend, bola u nej i cez veľkonočné prázdniny a cez letné prázdniny.

16. Po právnej stránke okresný súd odôvodnil svoje rozhodnutie ust. § 26, § 36 ods. 1, § 62 ods. 1 až 3, § 78 ods. 1 a § 75 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej „Zákon o rodine“) a konštatoval, že z pripojeného spisu sp.zn. 9P/164/2012 mal súd preukázané, že rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš č.k. 9P/164/2012-436 zo dňa 28. 12. 2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č.k. 8CoP/10/2016-476 zo dňa 30. 3. 2016 súd zveril maloleté deti V. N., nar. XX.XX.XXXX a R. N., nar. XX.XX.XXXX do osobnej starostlivosti otca, matku zaviazal prispievať na výživu maloletých detí sumou 50,00 Eur mesačne na každé dieťa a upravil styk matky s deťmi. Podľa rozsudku je matka oprávnená stykať sa s maloletými deťmi každý páry víkend v kalendárnom mesiaci od piatku 18.00 hod. do nedele 18.00 hod.

17. Zástupca otca vyjadril nesúhlas s návrhom matky. Uviedol, že na jednej strane by mal súd rešpektovať vôľu dieťaťa, no na druhej strane sú tu, okolnosti, ktoré odôvodňujú to, nevyhovel návrhu matky, pretože nad tým stojí najlepší záujem dieťaťa. Tým sa rozumie, aby dieťa vyrastalo v stabilnom rodinnom prostredí s otcom, svojou sestrou a starou matkou. Existuje judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá síce prihliada na vyjadrenie a vôľu maloletého dieťaťa, ale dôležitý je tzv. najlepší záujem dieťaťa, ktorý má mať prednosť pred záujmami dospelých. Tým najlepším záujmom je, aby R. vyrastala v stabilnom rodinnom prostredí s otcom a so sestrou V.. O tom, že to bolo vhodné prostredie, svedčí i fakt, že doteraz je to slušné dievča, ktoré má dobré školské výsledky. R. má tiež vytvorené sociálne aj emočné väzby ku svojej matke, otcovi, sestre, starej matke. V F., kde od malička vyrastá má kamarátov i spolužiakov. Potreba R. byť s matkou môže byť vyriešená širšou úpravou styku, no nie zmenou výchovného prostredia. Matka má len trojizbový byt a dve maloleté dcéry. Stretávanie sa R. s

matkou je síce z jej hľadiska považované za šťastné, no z dlhodobého hľadiska nemusí byť na prospech jej záujmu. Ak by súd vyhovel návrhu matky, otec navrhol upraviť jeho styk s dcérou, rešpektujúc vôľu dieťaťa. Vzhľadom na svoje príjmy a výdavky otec navrhol, aby mu súd určil výživné na maloletú R. v minimálnej výške. Príjmy matky otec nespochybnil.

18. Matka v záverečnom návrhu navrhla, aby bola dcéra zverená do jej starostlivosti. Úpravu styku ponecháva na vôľu dcéry a úpravu výživného ponecháva na úvahe súdu.

19. Zástupkyňa kolízneho opatrovníka navrhla vyhovieť návrhu matky a zveriť maloletú R. do jej osobnej starostlivosti. Určenie výživného navrhla v primeranej výške. V danej súvislosti poukázala na výpovede maloletej R. na pojednávaniach pred súdom, v ktorých sa dieťa bezprostredne, jasne a zrozumiteľne sa vyjadrilo, že chce byť zverená do starostlivosti matky. Maloletá je už vo veku, kedy už vie formulovať a vyjadriť svoj názor, a preto jej názoru je potrebné venovať náležitú pozornosť. Do budúcnosti chce R. zachovať svoj kontakt s otcom, sestrou a starou matkou. Kolízny opatrovník tiež navrhol, aby súd upravil styk otca s dcérou tak, ako sa maloletá vyjadrila vo svojej výpovedi. Dôvodom zmeny nie je zanedbaná starostlivosť otca, príp. starej matky o dieťa, ale vôľa dieťaťa žiť u matky. Zároveň matka má vytvorené dobré podmienky na to, aby bol zabezpečený aj naďalej zdravý fyzický, psychický a sociálny vývin dieťaťa. Dieťa má právo vyjadriť sa vždy ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa ho dotýkajú. Kolízny opatrovník preto rešpektuje jeho vôľu a názor prezentované v tomto konaní. Čo sa týka negatívneho ovplyvňovania, manipulácie alebo v niektorých situáciách možno vydierania jedného rodiča druhým rodičom, kolízny opatrovník uviedol, že to nie je vhodný výchovný štýl, a pre dieťa prináša utrpenie alebo psychickú nepohodu s možnými negatívnymi následkami do budúcnosti.

20. S poukazom na vykonané dokazovanie a citovanú zákonnú úpravu, konajúci súd rozhodol o zmene osobnej starostlivosti rodičov o maloletú R., pretože návrh matky vyhodnotil ako dôvodný. V danej súvislosti súd vyhodnotil dôkazy zadovážené v konaní jednotlivo, ako aj v ich vzájomných súvislostiach, predovšetkým so zreteľom na najlepší záujem maloletej. V roku 2018 maloletá R. prejavila záujem o zverenie matke, so zachovaním kontaktu s otcom.

Z vykonaného osobného rozhovoru s maloletou je zrejmý jej vyhranený postoj a nemenné stanovisko, s matkou je v pravidelnom kontakte, rozumie si s ňou aj s jej rodinou, chce byť zverená do jej osobnej starostlivosti.

21. V súlade s ustálenou súdnou praxou Slovenskej republiky i s rozsudkami Európskeho súdu pre ľudské práva, je kritériom rozhodovania pri zohľadnení záujmov dieťaťa predovšetkým miera zachovania identity dieťaťa a jeho rodinných väzieb, pričom úlohou súdu by malo byť usilovať sa o to, aby bol akýkoľvek negatívny zásah minimalizovaný, aby dieťa nebolo odtrhnuté najmä od osôb, ku ktorým má silnú náklonnosť, a u ktorých nachádza svoj domov, aby bolo zverená do starostlivosti osoby, ktorá uznáva rolu iných blízkych osôb v živote dieťaťa.

22. Primárnym a zásadným kritériom pri skúmaní najlepšieho záujmu dieťaťa, sú jeho prania, ktoré je potrebné vyhodnocovať i so zreteľom k jeho rozumovej a emocionálnej vyspelosti. V prejednávanej veci je maloletá vo veku pätnásť rokov osobou, ktorá dokáže primerane vyjadriť svoje postoje a želania. Maloletá sa v konaní pred súdom spontánne, jednoznačne a bez pochybností vyjadrila, že chce byť zverená do osobnej starostlivosti matky, s ktorou, rovnako i s jej rodinou, si dobre rozumie, majú spoločné aktivity. Maloletá sa vyjadrila, že sa rozhodla sama, základnú školu môže dokončiť v mieste bydliska matky, študovať na strednej škole, prípadne i na vysokej škole, by chcela v Bratislave. Blízke vzťahy so sestrou V. i s kamarátmi v mieste bydliska otca sa nezmenia. S otcom chce byť v kontakte naďalej.

23. Zároveň súd zdôraznil, že obidvaja rodičia by mali mať na zreteli záujem dieťaťa a povinnosť vytvárať také predpoklady, aby každý z nich bol dieťaťom akceptovaný a mal uznanú svoju úlohu vo výchove.

24. Vzhľadom na preukázanú aktuálnu rodinnú situáciu, potrebu stability výchovného prostredia maloletej, ktorá prejavila jednoznačné pranie byť zverená do osobnej starostlivosti matky, súd rozhodol o zverení maloletej do osobnej starostlivosti matky, ktorá tiež bude zastupovať maloletú a spravovať jej majetok v bežných veciach.

25. Pri úprave výživného vychádzal súd z odôvodnených potrieb maloletej, ktorá je vo veku 15 rokov, ako aj z osobných pomerov obidvoch rodičov a osôb žijúcich s nimi v spoločnej domácnosti a určil výživné otca v sume 35,00 Eur mesačne. Túto sumu považuje za primeranú, ktorá vyjadruje proporcionálne vyjadrenie potrieb maloletej a schopností a možností otca, ktorého disponibilný objem finančných prostriedkov predstavuje v rámci priznaného invalidného dôchodku mesačne sumu 265,00 Eur a prídavky na deti. Finančnú pomoc do rozpočtu domácnosti poskytuje i otcova matka, ktorá je poberateľkou starobného a vdovského dôchodku v sume 510,00 Eur mesačne. Hoci na jednej strane oprávnené a odôvodnené potreby maloletej R. N. by odôvodňovali určenie vyššieho výživného, akákoľvek suma nad rámec určeného výživného by bola už v hrubom nepomere s finančnými

možnosťami a schopnosťami otca, ktorému zdravotný stav nedovoľuje uplatniť sa na trhu práce a zabezpečiť tak do rodiny vyšší príjem. Pri určení výšky výživného súd tiež vychádzal zo skutočnosti, že prevažná miera osobnej starostlivosti bude v ďalšom období na zodpovednosti matky. Matka tiež zabezpečuje odvoz maloletej z miesta a do miesta bydliska otca, teda uvedené výdavky nebudú zaťažovať rozpočet otca, a taktiež, zverením maloletej do starostlivosti matky dôjde ku istej úspore výdavkov otca, súvisiacich so starostlivosťou o maloletú.

26. V rámci úpravy styku otca s maloletou súd rozhodol v intenciách vyjadrenia samotnej maloletej, keď s takýmto postupom vyjadrila súhlas matka a alternatívne i otec maloletej.

27. Týmto došlo ku zmene rozsudku tunajšieho súdu č. k. 9P/164/2012-436 zo dňa 28. 12. 2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 8CoP/10/2016-476 zo dňa 30. 3. 2016.

28. O trovách konania súd rozhodol podľa ust. § 52 CMP a vyslovil, že žiaden z účastníkov konania nemá nárok na ich náhradu.

29. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie otec, ktorý sa domáhal jeho zrušenia a vrátenia veci prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

30. Zdôraznil, že rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp.zn. 9P/163/2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č.k. 8CoP/10/2016-476 zo dňa 30.03.2016 boli maloleté deti N. V. a R. zverené do jeho osobnej starostlivosti. Od toho okamihu im otec venoval všetku starostlivosť, ktorú deti potrebovali, vzorne sa o dcéry staral tak, aby nepociťovali absenciu matky, ktorá o ne nejavila žiaden záujem, a to aj napriek tomu, že otec im vo vzťahu medzi nimi nijako nebránil. Obidve deti všestranne prosperovali a žili v stabilnom domácom prostredí, kde boli vzorne uspokojované ich osobné potreby. Tak V., ako aj R. majú vynikajúce výsledky v škole, v dedine sú považované za slušne vychované dievčatá so solídnym vystupovaním. Nikdy medzi členmi rodiny nedošlo k žiadnemu narušeniu kľudnej a pohodovej atmosféry. Otec preto nevidí žiaden dôvod na zmenu pôvodného rozsudku o výchove a výžive k maloletej R.. On sám nepostrehol žiadnu zmenu osobných pomerov, ktorá by vyžadovala takýto vážny až drastický spôsob zásahu do života rodiny. Matka maloletých detí od roku 2012 prestala javiť záujem o obidve deti. Za rok ich navštívila asi trikrát. Za obdobie rokov 2013 až 2018 matka nenavštívila dcéry ani raz, nezaujímal sa o ich prospech, zdravotný stav, ani o nič, čo by s nimi súviselo. Nie sú preto pravdivé jej vyjadrenia, že otec jej bránil v kontakte s dcérami. Existuje veľa iných spôsobov ako prejaviť záujem o svoje deti, pokiaľ by otec stretnutiu detí s matkou bránil. V danom prípade však išlo o výslovný nezáujem matky o obidve deti. Právny zástupca otca navrhol v konaní vypočuť k veci aj matku odporcu (starú matku maloletých detí) Z. N.. Jej výsluch však súd nepovažoval za potrebný, aj keď podľa názoru odvolateľa to bola jediná osoba znalá pomerov, ktorá sa mohla vyjadriť ku skutočnostiam dôležitým pre objektívne posúdenie veci. Z. N. žije v spoločnej domácnosti s otcom a jeho dvomi dcérami a je ich dôverníčkou po celú dobu, odkedy matka o ne neprejavila záujem. Bola im teda matkou i starou matkou zároveň. K závažnej zmene došlo v roku 2018, kedy priateľ otca sprostredkoval jeho účasť v relácii v Siedmom nebi. To bol začiatok všetkých problémov v rodine. V relácii moderovanej Vilom Rozborilom došlo k nevhodnému ovplyvňovaniu detí, najmä dcéry R.. V rámci natáčania relácie bola redakciou oslovená matka detí, ktorá sa pod tlakom televízneho štábu skontaktovala s obidvomi dcérami. Dcére R. začali chodiť SMS správy do telefónu. O dcéru V. však matka naďalej neprejavila žiaden záujem. Dcéra R. bola vystavená tlaku zo strany štábu televíznej relácie s tým, že ak sa s matkou stretne, bude odmenená iPhonom. Táto SMS správa je doposiaľ zachovaná. Podmienkou odmeny obidvoch detí notebookom i iPhonom bolo, že obidve budú súhlasieť so stretnutiami s matkou. Keďže deti sa s matkou nestretli, darčeky im boli len ukázané, no neobdržali ich. Takýto postup televízneho štábu hodnotí otec ako vydieranie. Jeho deti sú totiž z pomerne skromných pomerov. Preto je predpoklad, že mladšia dcéra sa nechala zlákať práve na túto ponuku. V. styk s matkou odmietla. Dcéra R. je však veľmi ovplyvniteľná, nemá stabilné názory a to vo všetkom, nielen vo vzťahu k matke. Narušený vzťah s matkou nemá pôvod v ovplyvňovaní v rodine, kde deti žijú, ale v minulosti, ktorú im matka pripravila. V roku 2010 pracoval ako vodič kamiónu a v záujme finančného zabezpečenia rodiny chodil po celej Európe. V tom čase si matka maloletých detí (a jeho manželka) našla iného muža a bez jeho vedomia sa presťahovala do Q.. Po čase, keď sa mal otec vrátiť, mu matka oznámila, že rodina býva v Q.. Deti boli u starej matky, lebo matka maloletých jej povedala, že otec o tom vie a potom ich vezme. Rodina sa presťahovala bývať do Q.. Kvôli deťom otec na takéto riešenie pristúpil. Pri jednej návšteve pohostinstva, kde pracovala aj matka maloletých detí, vypil otec nápoj, ktorý mu spôsobil kolaps. Manželka mu poskytla pomoc až po niekoľkých hodinách, keď zostal ležať na zemi vonku. O tejto udalosti deti vedia. Aj keď vec oznámil polícii, dodnes sa nepreukázalo žiadne cudzie zavinenie, hoci otec zostal invalidný. Následne manželka podala na súd návrh na rozvod manželstva, ktorému súd vyhovel. Po skončení uvedenej

relácie ostala mladšia dcéra R. v kontakte s matkou cez telefón i cez Facebook, cez ktoré si posielali správy, niektoré niekedy nevhodne formulované proti starej matke, ktorú matka maloletých detí výslovne neznáša. Podľa názoru odvolateľa jediným cieľom matky maloletých detí bolo dosiahnuť zníženie ňou plateného výživného a získať opatrovatelku pre dvojročné a asi osemťždňové deti, ktoré má s novým partnerom. S týmto partnerom exmanželka chodila už počas trvania manželstva. Ich prvé stretnutia sa datujú do obdobia, keď mal partner matky asi 17 rokov a ona 26 rokov. Deti o tomto vedeli, lebo ich videli ako sa spoločne stretávajú. Aktuálne má matka so svojim partnerom dve maloleté deti a v súvislosti s tým i zvýšené výdavky a náročnú starostlivosť o dve deti v útlom veku. Staršia dcéra nie je ochotná stretnúť sa s matkou a na súd adresovala text „Neprišla som, lebo nechcem K. ani vidieť, lebo ona a celá jej rodina nezavolali tatovi záchranku. Mala by si spytovať svedomie. Ja sa nenechám kúpiť.“ Je pravdou, že keď matka začala navštevovať dcéru R., o dcéru V. neprejavila najmenší záujem, hoci sa bezprostredne stretli pri ceste dcéry z autobusu. V najťažšom období pre starú matku (po smrti jej manžela), prišla maloletá R. za starou matkou s tým, že bol za ňou starý otec a chce, aby dali šancu K. (matke maloletých detí). I toto správanie nasvedčuje manipulácii dieťaťa matkou v čase citového rozporenia a o využívaní nevyrovnanej detskej psychiky. Napriek tomu sa týmto konajúci súd nijako nezaoberal a nepovažoval za potrebné hlbšie preskúmať osobnosť maloletej, napr. vyhotovením znaleckého posudku, ktorým by mohol prostredníctvom odborníka z odboru psychológie zistiť objektívny stav a bez subjektívnych pocitov osôb vypovedajúcich na súde. Znalec by mohol tiež nájsť príčinu toho, prečo dochádza u maloletej R. k tak častým zmenám v jej rozhodnutiach. Maloletá R. sa dožadovala vybavenia občianskeho preukazu s pobytom v F.. Po dvoch dňoch opäť uviedla, že chce odísť k matke. Takéto jej správanie nie je ničím logicky odôvodnené. Aj keď si je otec vedomý, že výpoveď maloletej R. je v danom prípade veľmi zásadná pre rozhodnutie súdu, táto však podľa jeho názoru nie je jednoznačná a je ovplyvnená faktormi, ktoré v konečnom dôsledku sa obracajú proti jej záujmom. Za popísanej situácie nie je možné vychádzať len zo samotného vyjadrenia dieťaťa pred súdom, ale je potrebné vec posúdiť súdom zo všetkých dostupných dôkazov a informácií. Je zrejme, že maloleté dieťa si bude vyberať prostredie, ktoré je benevolentnejšie pre jej požiadavky. Podľa názoru odvolateľa je dieťa manipulované svojou matkou. Otec vo svojom vyjadrení ku svojmu opravnému prostriedku pripojil i záznamy spísané Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš dňa 12.12.2018 o pohovore s maloletou.

31. Kolízny opatrovník vo svojom vyjadrení k odvolaniu otca navrhol, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil.

32. Uviedol, že návrh na zmenu osobnej starostlivosti podala matka na základe toho, že začiatkom apríla 2018 s ňou nadviazala maloletá R. kontakt. Maloletá R. sama iniciovala stretávanie sa s matkou a jej vôľu byť zverená do osobnej starostlivosti matky. Na základe uvedeného bolo vydané i uznesenie Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp.zn. 1P/82/2018 zo dňa 12.06.2018 o neodkladnom opatrení, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 04.07.2018. Maloletá na súdnych pojednávaniach konaných v dňoch 06.08.2018 a 27.02.2018 osobne spontánne a jednoznačne a bez pochybností vyjadrila svoj názor, že chce byť zverená do osobnej starostlivosti matky. Tým je naplnená aj jej emocionálna potreba byť s matkou. Na pojednávaniach v súdnej veci bolo teda dostatočne preukázané, že maloletá vzhľadom k rozumovej vyspelosti dokáže primerane vyjadriť svoju vôľu, napriek jej negatívnemu ovplyvňovaniu zo strany otca a starej matky. Z tohto dôvodu otcom navrhované znalecké dokazovanie kolízny opatrovník nepovažoval za potrebné. Prešetrením pomerov v domácnosti matky bolo preukázané, že maloletá má u nej vytvorené vhodné podmienky pre svoj zdravý fyzický, psychický a sociálny vývin. U matky a jej rodiny sa maloletá R. cíti dobre, má vytvorené dobré vzťahy a psychickú pohodu. Maloletá prejavila záujem pokračovať v ďalšom štúdiu v mieste bydliska matky. Rozhodnutie okresného súdu napadnuté odvolaním je preto správne.

33. Matka vo svojom vyjadrení k odvolaniu navrhla rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdiť.

34. Akcentovala, že o svoje deti vždy javila záujem, no styk s nimi jej nebol umožnený práve zo strany otca. Otec deti vychovával tak, že boli manipulované proti nej. Nikdy matke pred deťmi nehovoril inak ako K.. Matka prestala chodiť za deťmi, lebo keď za nimi prišla, boli nastúpené na chodbe a stará mama im hovorila, čo majú povedať. Je zrejme, že ako deti boli ľahko ovplyvniteľné a uverili všetkému, čo im narozprávali o matke. Matka vždy dúfala, že keď budú dcéry staršie, celú situáciu pochopia a budú sa vedieť samé rozhodnúť a vyhodnotiť situáciu. R. sa matke ozvala pár dní po natáčaní relácie v Siedmom nebi v mesiaci 03/2018, no nie preto, že by bola ovplyvňovaná nejakými darčkami, ale preto, že tak sama chcela urobiť. Odvtedy sú spolu v pravidelnom kontakte. Dcéry mali ako darček v relácii pripravený zájazd, ktorý im bol aj odovzdaný. Iné darčeky im neboli prisľúbené. Matka poprela tvrdenia otca ohľadne

sťahovania do Q. a tiež o príčine jeho kolapsu. Podľa jej názoru otec dostal mozgovú porážku doma. Matka ho našla v posteli až po svojom príchode z práce. Otec túto udalosť zakaždým interpretuje inak. Rovnako nie je pravda, že sa matka so svojim terajším manželom zoznámila v čase, keď mal partner 17 rokov a že známosť s ním udržiavala počas trvania manželstva. Stará matka maloletých detí veľmi zasahuje do výchovy obidvoch dcér. Je to práve ona, ktorá chodí na rodičovské združenia, podpisuje žiacku knižku deťom, preberá výživné na deti, hoc sú to povinnosti otca. Keď ide matka po dcéru, ona ju vyprevádza a vždy slovne matku atakuje v prítomnosti dcéry a hovorí jej, že je vrahyňa v štádiu pokusu, maďarská šľapka a preklína celú jej rodinu. To sa opakuje zakaždým, keď príde matka pre dcéru. Po návrate domov stará matka vyčíta dcére R., že bola u matky. Matka zároveň zdôraznila, že maloletá R. je veľmi rozumná a psychicky vyrovnaná a vie presne čo chce. To dokázala i svojou výpoveďou na súde, a preto by bolo vhodné, keby súd jej názor akceptoval.

35. Otec vo svojej odvolacej replike v celom rozsahu zotrval na dôvodoch svojho opravného prostriedku. Zároveň uviedol, že by nikdy nepopieral, že deti boli na zázname, ale zároveň je pravdou, že veci, ktoré mali prisľúbené, nedostali z už uvedených dôvodov. Okolnosti súvisiace s jeho mozgovou príhodou otec uviedol pravdivo. Vedia o nej i obidve dcéry. Následne zotrval na vykonaní dôkazov, ktoré navrhol súdu vykonať ešte v štádiu prvoinštančného konania. Hoci znaleckým dokazovaním by bola zistená pravda, kolízny opatrovník napomáha skôr tomu, aby takýto dôkaz v konaní nebol zrealizovaný. Pracovníčka ÚPSVaR Liptovský Mikuláš pani Q. bola na návšteve rodiny len raz. Dcéra je pritom momentálne veľmi nerozhodná, začala chodiť cvičiť. Už nerozpráva ani o odchode z domu. Otec sám nevie, či sa niečo zmenilo, lebo nechce na ňu tlačiť a ona sama nehovorí, prečo prestala k mame chodiť. Nikto nemá záujem niekomu v rámci rodiny ublížiť.

36. Kolízny opatrovník vo vyjadrení k vyjadreniu matky zopakoval svoje tvrdenia uvádzané vo vyjadrení k odvolaniu otca. Stotožnil sa s tvrdeniami matky prezentovanými v jej vyjadrení k odvolaniu. Opätovne navrhol rozsudok okresného súdu potvrdiť.

37. K vyjadreniu otca kolízny opatrovník podal vyjadrenie dňa 18.04.2019, ktorý uviedol, že z telefonického rozhovoru s matkou maloletej zistil, že maloletá R. je s ňou naďalej v kontakte. Styk maloletej s matkou sa realizuje v súlade s právoplatným uznesením súdu (každý párnny víkend). Jedenkrát sa neuskutočnil z dôvodu, že maloletá sa v sobotu teoreticky pripravovala na hasičskú súťaž, ktorej sa mala zúčastniť ďalšiu sobotu, kedy mal byť realizovaný styk s matkou. Matka takéto rozhodnutie dcéry rešpektuje a dohodla sa s ňou na návšteve ďalší víkend v mesiaci máj. V ostatnom kolízny opatrovník zotrval na svojich predchádzajúcich vyjadreniach.

38. Následne kolízny opatrovník zaslal súdu záznam spísaný s maloletou R. zo dňa 23.04.2019, z ktorého vyplýva, že R. zmenila svoj názor, čo sa týka zverenia do starostlivosti matky. Chce zostať pri otcovi. O tejto veci sa rozhodla už asi pred tromi týždňami, kedy to oznámila aj otcovi. Matke ešte nič nepovedala, lebo nemala čas. Aj škola, ktorú si vybrala - obchodná akadémia sa jej lepšie páči v Liptovskom Mikuláši ako v Bratislave.

39. Otec vo svojom vyjadrení zo dňa 25.04.2019 zopakoval svoju argumentáciu prezentovanú doposiaľ v konaní. Ku svojmu podaniu pripojil záznam, ktorý zaslal súdu kolízny opatrovník. Vyplýva z neho, že dcéra chce zostať bývať v spoločnej domácnosti so sestrou a otcom. Pre ňu najpodstatnejšie sú okolnosti, ktoré sú podstatné spravidla pre všetky deti v jej veku, a to okruh priateľov, návšteva posilňovne, kde si platí jednotlivé návštevy, ale chodí tam pravidelne a navyše účasť v hasičskom krúžku, kde ju to veľmi baví. Dôležité je tiež, akú školu bude navštevovať. Opätovne zdôraznil, že svoju dcéru vychováva s láskou a čo najlepšie od okamihu, ako mu boli obidve deti zverené do výchovy. Matka o deti nikdy nemala záujem. Dcéra V. ju úplne odmieta. U R. sa jej podarilo vzbudiť záujem. R. má však pekný vzťah k svojmu domovu, otcovi, dosahuje výborné výsledky, a to napriek tomu, že rodina žije skromne. Žije však slušne, čo je možné kedykoľvek preveriť i v obci F.. S poukazom na uvedené otec žiadal, aby súd rešpektoval zmenu rozhodnutia dcéry R. a zveril ju naďalej do jeho osobnej starostlivosti tak, ako tomu bolo i predtým.

40. Matka vo svojom vyjadrení zo dňa 29.04.2019 zotrvala na svojich predchádzajúcich vyjadreniach. Uviedla, že v roku 2019 dcéra vynechala tri víkendy, kedy mala upravený styk s matkou (22. až 24.03, 05. až 07.04, 19. až 21.04.), nakoľko sa zúčastňovala hasičských tréningov a súťaží. Hoci sa ÚPSVaR vyjadril v neprospech pána N., toto vyjadrenie nemusí byť ešte neskutočne tendenčné. Pani Mgr. Q.

dobre pozná situáciu v rodine, keďže prešetrovala pomery v domácnosti i v štádiu rozvodu manželstva rodičov maloletých detí.

41. V následnom vyjadrení matka k vyjadreniu kolízneho opatrovníka uviedla, že podľa jej názoru Okresný súd Liptovský Mikuláš pri rozhodovaní o zmene osobnej starostlivosti k maloletej R. postupoval správne a navrhla rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdiť.

42. Maloletá R. v podaní zo dňa 06.06.2019, adresovanom Okresnému súdu Liptovský Mikuláš, uviedla, že zmenila svoj názor, chce ostať bývať v F., pretože tu má kamarátov, je členkou dobrovoľného hasičského družstva M., vybrala si školu - Obchodnú akadémiu v Liptovskom Mikuláši, kde je prijatá a chce tiež zostať spolu so sestrou V.. Matke už o tom napísala, a preto žiada, aby bola zverená do osobnej starostlivosti otcovi Q. N..

43. K tomuto vyjadreniu maloletej R., ako aj k vyjadreniu ÚPSVaR Liptovský Mikuláš, sa vyjadril otec v podaní zo dňa 06.06.2019, v ktorom zdôraznil, že žiada zveriť maloletú R. do svojej osobnej starostlivosti. Zároveň uviedol, že matka klame, že sú dohodnuté jej stretnutia s dcérou v máji 2019. S dcérou sa naposledy matka stretla od 08.03. do 10.03.2019. Odvtedy jej styk s maloletou nebol realizovaný. Zotrval na tom, aby ich dcéry neboli rozdelené, keďže majú veľmi dobrý súrodenecký vzťah. Zároveň je nepochopiteľné, prečo matka má záujem len o jednu dcéru, no o druhú sa vôbec nezaujíma. Z jej strany je to nepochopiteľný a necitlivý krok. Dcéra R. si vybrala tú istú školu ako jej sestra V. - obchodnú akadémiu, na ktorú je prijatá a nastupuje na štúdium dňa 02.09.2019 v Liptovskom Mikuláši. Dňa 29.05.2019 navštívil otec s dcérou aj na ÚPSVaR Liptovský Mikuláš Mgr. Y., ktorá im nevenovala pozornosť. Je však zrejmé, že je viac naklonená matke, hoci táto nejavila o obidve dcéry 5 až 6 rokov žiaden záujem. Podľa názoru otca nie je správny postup, keď súd rozdelí deti, ktoré spolu žili od malička. Otec obidve dcéry vychovával bez matky už od roku 2012.

44. Ďalšie podania účastníkov ani kolízneho opatrovníka v prejednávanej veci neboli podané.

45. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie otca bolo podané včas a smerovalo proti rozhodnutiu v rozsahu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom, preskúmal rozsudok okresného súdu v rozsahu podľa § 379 CSP, s tým, že odvolacími dôvodmi nie je viazaný (§ 66 CMP) a toto rozhodnutie po dokazovaní vykonanom v súlade s ust. § 384 CSP na pojednávaní (§ 385 ods. 1 CSP) podľa ust. § 388 ods. 1 CSP a § 2 ods. 1 CMP zmenil spôsobom vyjadreným vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

46. Na pojednávanie konané na odvolacom súde dňa 23.10.2019 sa po predchádzajúcom predvolaní nedostavila matka, hoci naň bola riadne a včas predvolaná a mala lehotu na prípravu pojednávania zachovanú. Svoju neúčast' matka neospravedlnila. Z uvedeného dôvodu odvolací súd vykonal pojednávanie v jej neprítomnosti (§ 180 CSP).

47. Odvolací súd podrobne preskúmal všetky rozhodujúce otázky, ktoré boli vo veci vznesené a v plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie. S prihliadnutím na zmenu skutkového stavu, ktorá však nastala v štádiu odvolacieho konania, po preskúmaní námietok otca maloletého dieťaťa uvedené v jeho opravnom prostriedku, odvolací súd dospel k záveru, že tieto sú dôvodné.

48. Podľa ust. § 26 Zákona o rodine, ak sa zmenia pomery, súd môže aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohodu o výkone rodičovských práv a povinností.

49. V zmysle ust. § 36 ods. 1 Zákona o rodine rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ustanovenia § 25 a 26 sa použijú primerane.

50. Otec vo svojej výpovedi na pojednávaní zotrval na všetkých svojich predchádzajúcich ústnych i písomných podaniach, ktoré sú obsahom spisového materiálu. Spolu so svojou splnomocnenou zástupkyňou zdôraznil, že až po rozhodnutí súdu prvej inštancie maloletá R. zmenila svoj názor a vyjadrila svoje želanie, že nechce bývať u matky, ale chce bývať u otca. Práve to bol dôvod, prečo

otec podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie. Svoj zmenený názor maloletá prezentovala jednak do zápisnice na ÚPSVaR Liptovský Mikuláš dňa 23.04.2010 a následne i v písomnom podaní zo dňa 06.06.2019 adresovanom súdu, ktorý je tiež súčasťou spisového materiálu.

51. Kolízny opatrovník zotrval na svojich doterajších podaniach prezentovaných doposiaľ v rámci prvoinštančného i odvolacieho konania.

52. S prihliadnutím na zmenu postoja maloletej odvolací súd pristúpil k jej výsluchu v neprítomnosti otca a jeho splnomocnenej zástupkyne na pojednávaní.

53. Maloletá R. vo svojej výpovedi prejavila želanie zostať bývať u otca spoločne so sestrou V., kde prežila takmer celé detstvo. Uviedla, že spolu s otcom a sestrou žijú v spoločnej domácnosti so starou mamou. Svoju zmenu názoru, keď pôvodne chcela ísť od otca ku mame, označila za pubertálnu udalosť. Pod vplyvom všetkých okolností, ktoré už boli v rámci konania spomenuté, maloletá R. prejavila želanie bývať u mamy. Práve to bolo dôvodom, prečo matka podala na Okresnom súde Liptovský Mikuláš dňa 14.05.2018 návrh v tejto veci a žiadala, aby bola dcéra R. zverená do jej výchovy a aby bol otec zaviazaný platiť na ňu výživné k rukám matky. Následne bolo v prvoinštančnom konaní vydané aj uznesenie Okresného súdu Liptovský Mikuláš č.k. 1P/82/2018-28 zo dňa 14. júna 2018, právoplatné dňa 04.07.2018, v súlade s ktorým sa od toho času maloletá R. každý druhý víkend s mamou pravidelne stretávala. Mama po ňu prišla domov a išli spolu do Q.. Počnúc mesiacom marec 2019 sa však maloletá R. s mamou už vôbec nekontaktuje, a to ani telefonicky. Ako už uviedla, chce zostať bývať naďalej u otca v F., kde má kamarátov, s ktorými zdieľa spoločné zážitky a venuje sa aktivitám aj v rámci HaZZ v dobrovoľnej forme (chodia spolu na súťaže). Zároveň spoločne so svojou kamarátkou K. od 01.09.2019 nastúpila na štúdium do 1. ročníka na Obchodnej akadémii Liptovský Mikuláš. Svoj zmenený názor, t.j. že chce zostať u otca, R. sama oznámila matke asi v mesiaci február 2019. Následne jej matka oznámila, že rešpektuje jej názor. Viac spolu v kontakte dcéra s matkou neboli.

54. Z úradného záznamu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Galanta mal súd preukázané, že maloletá R. N., nar. XX.XX.XXXX, sa zdržiava u otca Q. N., nar. 11.10.1977. Matka v tom čase bola na dovolenke, odkiaľ sa vráti až v piatok 16.08.2019 po večer.

55. Odvolací súd sa oboznámil i s úradným záznamom zo dňa 13.08.2019 spísaným na ÚPSVaR Liptovský Mikuláš s maloletou R., z ktorého vyplýva, že maloletá R. chcela ku mame ísť na základe relácie, kde sa s ňou stretla a bol to pre ňu silný zážitok, keďže sa s mamou 5 rokov predtým nevidela. Svoj názor zostať v R. zmenila hlavne kvôli kamarátom, ktorí jej vraveli, či si to nechce rozmyslieť, keďže R. tam bude bez nich. V R. R. trénuje hasičstvo, má skoro denne tréningy a má tam aj veľa kamarátov. T. má v svojom doterajšom bydlisku viac kamarátov ako v Q.. Má tu tiež otca. S matkou sa už dávno nestretla. Nemá čas ísť za ňou a mama má tiež veľa roboty. Maloletá R. má aj kamarátku, s ktorou ide na strednú školu - K.. Zároveň maloletá R. prejavila želanie, aby nebola zverená do starostlivosti rodičov, keďže chce byť naďalej zverená do starostlivosti otca. Pokiaľ bude chcieť, tak mame napíše. Zdôraznila, že prestala mať čas na mamu. S kamarátkou máva spoločné tréningy (hasičský), potom máva ešte kondičné a silové tréningy, u mamy nemá na to svojho parťáka. Od začiatku prázdnin absolvuje maloletá R. samé tréningy - zdôraznila, že sú v prvej lige. Mamu nevolala na súťaž, asi by ani neprišla, lebo je to veľká diaľka. Nepokúšala sa však mame napísať, či by za ňou prišla. Od televízneho stretnutia sa dcéra matke ozvala. Už dávno však mama vie dôvod, prečo nechce ísť ku nej. Dcéra matke oznámila svoj zmenený názor. Matka reagovala tak, že to chápe a nehnevá sa na ňu. Záverom maloletá R. zdôraznila, že trvá na tom, že nechce ísť k mame, ale chce zostať u otca.

56. Zo správy Sociálnej poisťovne - pobočka Liptovský Mikuláš mal odvolací súd preukázané, že otec maloletej Q. N., nar. XX.XX.XXXX, od 25.06.2012 poberá invalidný dôchodok, ktorého výška s účinnosťou od mesiaca 01/2018 predstavovala výšku 268,30 Eur; aktuálne od mesiaca 01/2019 je výška jeho invalidného dôchodku 272,70 Eur.

57. Základná škola s materskou školou C. vo svojej správe zo dňa 14.08.2019 uviedla, že maloletá R. N. bola v školskom roku 2018/2019 žiačkou 9.A triedy označenej školy. Bola to žiačka s výborným prospechom a veľmi dobrým správaním, na vyučovaní bola aktívna a snaživá. Jej domáca príprava bola na vynikajúcej úrovni. Žiačka bola vždy riadne pripravená na vyučovanie. R. absolvovala všetky exkurzie a výlety počas školského roka a úspešne reprezentovala školu i v mimoškolskej činnosti. Bolo

to milé dievča s bezproblémovým správaním, ktoré bolo v kolektíve spolužiakov obľúbené. Rovnako všetci vyučujúci ju hodnotili pozitívne. Žiačka mala vzornú školskú dochádzku, do školy chodila vždy načas. Mala vymeškaných 87 vyučovacích hodín, ospravedlnených od lekára. Spolupráca otca so školou bola na dobrej úrovni. Otec sa o svoje dieťa riadne zaujímal a navštevoval pravidelne všetky triedne schôdzky a individuálne konzultácie s triednou učiteľkou. Matka maloletej R. sa nikdy s triednou učiteľkou nekontaktovala za účelom zistenia informácií o prospechu a správaní jej dcéry. Žiačka chodila do školy vždy riadne upravená, čistá a vhodne oblečená, nestravovala sa v školskej jedálni. Mala vždy prezuvky a cvičebný úbor, hygienické návyky mala zvládnuté a vždy mala k dispozícii všetky potrebné školské pomôcky.

58. Otec vo svojom podaní zo dňa 15.08.2019 poukázal na výpoveď dcéry, ktorá je súčasťou spisového materiálu. Zotrval však na svojom odvolacom návrhu a zdôraznil, že matka bola za R. poslednýkrát a dcéra bola v Q. od 08. do 10.03.2019. Odvtedy sa spolu nekontaktovali. Z potvrdenia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš vyplýva, že otec maloletej poberal prídavok na dieťa vo výške 47,36 Eur a od mesiaca 02/2019 vo výške 48,68 Eur. Okrem toho otec poberá peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla vo výške 34,25 Eur a taktiež peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia, ktorý za rok 2019 predstavuje čiastku 19,04 Eur a s účinnosťou od mesiaca 07/2019 čiastku 19,51 Eur.

59. Rozhodnutím Obchodnej akadémie, Nábrežie K. Petroviča 1571, 031 47 Liptovský Mikuláš, č. 79/2019/OALM-rps, zo dňa 17.05.2019, bola maloletá R. prijatá do 1. ročníka denného štvorročného štúdia v študijnom odbore 6325M ekonomické lýceum na obchodnú akadémiu v školskom roku 2019/2020 s podmienkou, že úspešne ukončí 9. ročník základnej školy a zapíše sa do 1. ročníka strednej školy.

60. Matka je zamestnaná u zamestnávateľa Ravasz Ernest, Reštaurácia u Ernesta, so sídlom Školská 1098, 925 23 Jelka ako čašnička, ktorá nastúpila na prvú materskú dovolenku 14.02.2017 a druhú materskú dovolenku 03.10.2018. Od 29.05.2019 je matka na rodičovskej dovolenke, t.j. poberá rodičovský príspevok vo výške 220,70 Eur mesačne.

61. Vo svojom liste zo dňa 23.08.2019 matka vyjadrila svoj súhlas, aby maloletá R. zostala bývať u otca. Uviedla, že dcéra jej sama povedala, že chce ostať v F.. Strednú školu si tiež vybrala v Liptovskom Mikuláši. Matka toto jej rozhodnutie akceptuje.

62. Na základe vykonaného dokazovania otec i jeho splnomocnená zástupkyňa zotrvali na všetkých vyjadreniach prezentovaných v rámci prvoinštančného i odvolacieho konania. Zdôraznili, že vykonaným dokazovaním bolo jednoznačne preukázané, že maloletá R. prejavila želanie zostať naďalej u otca pri svojej sestre V. a starej mame v F., kde žila aj pred rozhodnutím okresného súdu. Z dokazovania v rámci odvolacieho konania tiež vyplynulo, že matka päť rokov neprejavila o svoje obidve maloleté dcéry (V. i R.) žiaden záujem. Jej záujem bol vyjadrený len návrhom v tejto veci, aj to len vo vzťahu k dcére R.. Ako rodič má však nielen práva, ale aj povinnosti vo vzťahu ku všetkým svojim maloletým deťom.

63. S poukazom na vykonané dokazovanie a citovanú zákonnú úpravu odvolací súd zmenil rozsudok okresného súdu tak, že návrh matky na zmenu úpravy práv a povinností rodičov k maloletej R. N., nar. XX.XX.XXXX, zo dňa 14.05.2018 ohľadne výchovy a výživy k maloletému dieťaťu zamietol. Prihliadol pritom na zmenu skutkového stavu, ktorá nastala až po rozhodnutí okresného súdu v prejednávanej veci. Všetky dôkazy vykonané v prejednávanej veci vyhodnotil jednotlivo a v ich vzájomných súvislostiach s ohľadom na najlepší záujem maloletej R.. Hoci maloletá R. v roku 2018 prejavila záujem o to, aby bola zverená matke so súčasným zachovaním kontaktu s otcom, aktuálne prezentovala zmenu svojho postoja a chce naďalej ostať bývať s otcom a sestrou V., ako aj starou mamou Z. N. v F.. Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že práve zmena postoja dcéry po účasti v relácii v Siedmom nebi bola motívom pre matku, ktorá dňa 14.05.2018 podala návrh v tejto veci. Zároveň okresný súd vydal vo veci aj neodkladné opatrenie a uznesením č.k. 1P/82/2018-28 zo dňa 14. júna 2018, právoplatným dňa 04.07.2018, upravil styk maloletej R. s matkou tak, že sa od toho času každý druhý víkend má s mamou pravidelne stretávať. Matka bola párkrát po dcéru a išla s ňou do Q.. Počnúc mesiacom marec 2019 sa však maloletá R. s matkou vôbec nekontaktuje. Dcéra nemá ďalší záujem stretávať sa s matkou. Z aktuálnej zmeny stanoviska i výpovede maloletej je zrejмый jej vyhranený

postoj a nemenné stanovisko, že chce naďalej bývať v F. s otcom, sestrou a starou matkou a nechce byť už zverená do starostlivosti matky. Svoj predchádzajúci postoj, keď chcela byť zverená do výchovy matky, R. sama vo svojej výpovedi pred odvolacím súdom aktuálne označila ako „pubertálnu udalosť“, ku ktorej došlo pod vplyvom všetkých okolností spojených s jej účinkovaním v relácii v Siedmom nebi. Obidvaja rodičia i kolízny opatrovník maloletého dieťaťa v štádiu odvolacieho konania akceptovali názor maloletej R., ktorá už vo svojom veku 15 rokov dokázala primerane vyjadriť svoje postoje a želania. Maloletá R. sa pred odvolacím súdom spontánne, jednoznačne a bez pochybností vyjadrila, že chce byť naďalej v osobnej starostlivosti otca a chce žiť v F. spolu so svojou sestrou a starou matkou, kde má svojich priateľov a vyvíja rôzne športové i mimoškolské aktivity (dobrovoľná účasť v HaZZ). R. úspešne absolvovala aj prijímacie pohovory na strednú školu a aktuálne študuje na Obchodnej akadémii v Liptovskom Mikuláši. Chce naďalej rozvíjať svoje blízke vzťahy so sestrou V. i kamarátkami v mieste bydliska otca, vrátane kamarátky K., s ktorou nastúpila na rovnakú strednú školu. Zároveň maloletá prejavila jednoznačný názor, že nechce byť zverená do striedavej osobnej starostlivosti rodičov a nemá záujem sa kontaktovať s matkou. Pokiaľ tomu tak bude, sama sa s ňou stretne, prípadne jej napíše. Od mesiaca marec 2019 však ku takýmto kontaktom medzi matkou a dcérou vôbec nedochádza.

64. Vzhľadom na preukázanú aktuálnu rodinnú situáciu, potrebu stability výchovného prostredia maloletej, ktorá prejavila jednoznačné pranie byť zverená do osobnej starostlivosti otca, odvolací súd zmenil rozsudok okresného súdu tak, že návrh matky na zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej R. zamietol. Z uvedeného dôvodu zostáva v platnosti rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš č.k. 9P/164/2012-436 zo dňa 28.12.2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č.k. 8CoP/10/2016-476 zo dňa 30.03.2016 o zverení maloletej R. N. do osobnej starostlivosti otca; povinnosti matky prispievať na výživu maloletej R. sumou 50,00 Eur mesačne, ako aj úprave styku matky s maloletou R..

65. Odvolací súd ďalej dodáva, že nepristúpil k zmene výšky výživného matky na maloletú R., hoci jej od posledného určenia výživného pribudli ďalšie dve vyživovacie povinnosti, a to k maloletej Z. S., nar. XX.XX.XXXX a N. S., nar. XX.XX.XXXX.

66. Pre určenie rozsahu vyživovacej povinnosti rodičov k maloletým deťom sú rozhodujúce parametre uvedené v ust. § 62 ods. 2 a § 75 ods. 1 Zákona o rodine. Podľa týchto ustanovení súd pri určení výšky výživného prihliadne k odôvodneným potrebám oprávneného, ako aj k schopnostiam a možnostiam povinného. Odôvodnené potreby môžu byť rôzne podľa okolností každého jednotlivého prípadu. Sú závislé predovšetkým od veku a zdravotného stavu dieťaťa, od jeho fyzickej a duševnej vyspelosti, spôsobu a obsahu jeho prípravy na budúce povolanie a celkové uplatnenie v spoločenskom živote. Odôvodnené potreby dieťaťa sú bezprostredne ovplyvňované schopnosťami, možnosťami a majetkovými pomermi rodičov. Pre určenie výšky výživného pre dieťa sú rozhodujúce reálne zárobkové možnosti, schopnosti, ako aj majetkové pomery každého z rodičov, ktoré sú dané nielen ich subjektívnymi vlastnosťami (fyzickou zdatnosťou, úrovňou vzdelania, pracovnými skúsenosťami), ale aj okolnosťami objektívneho charakteru, najmä existencie pracovných príležitostí, ktoré sú primerané daným vlastnostiam rodičov. Pre náležité zhodnotenie schopností, možností a majetkových pomerov povinného treba zistiť okruh osôb, voči ktorým má povinný podľa Zákona o rodine vyživovaciu povinnosť.

67. Zákon o rodine v ust. § 62 a nasl. upravuje základné pravidlá pre určenie výšky výživného na dieťa. Na strane povinného (rodiča) sa preskúmavajú schopnosti, možnosti, majetkové pomery, zjednodušene povedané faktické príjmy a výdavky povinného. Snaha povinného vyhnúť sa vyživovacej povinnosti, resp. ju znížiť, je zo zákona eliminovaná tým, že pri určovaní jej výšky súd neprihliadne len na jeho skutočné príjmy, ale je možné vychádzať aj z jeho potenciálnych príjmov, teda príjmov, ktoré by mal, resp. mohol dosahovať pri existencii objektívne preukázaných skutočností (vek, stupeň dosiahnutého vzdelania a jeho zameranie, zdravotný stav, schopnosti, prax, dopyt na trhu práce a podobne). V zmysle § 75 ods. 1 vety druhej Zákona o rodine na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie. Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov, súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť (§ 62 ods. 5 Zákona o rodine); prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará (§ 62 ods. 4 veta prvá Zákona o rodine). Zároveň z ust. § 62 ods. 3 Zákona o rodine vyplýva, že každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery, je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo

výške 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené, nepľnoleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona.

68. Podľa ust. § 78 ods. 1 Zákona o rodine dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa menia pomery. Okrem výživného pre maloleté dieťa je zmena alebo zrušenie výživného možné len na návrh.

69. Hmotno-právnu podmienkou toho, aby súd mohol o výške výživného na dieťa opakovane rozhodnúť je zmena pomerov. V zmysle judikatúry je potrebné prihliadnúť na všetky okolnosti, ktoré by mohli odôvodniť zmenu výšky výživného. Avšak len vtedy môžu byť dôvodom na zmenu vyživovacej povinnosti, keď sa závažnejším spôsobom prejavia v pomeroch účastníkov v porovnaní s pomermi v čase vyhlásenia predchádzajúceho rozsudku. Pokiaľ by súd nemal preukázanú zmenu pomerov a rozhodol by o zmene výšky vyživovacej povinnosti, išlo by vlastne o neprípustné preskúmvanie a reparáciu právoplatného súdneho rozhodnutia. Pri rozhodovaní o zmene výšky výživného treba porovnať okolnosti dôležité pre určovanie výživného tak v čase skoršieho, ako aj nového rozhodnutia, a to na základe spoľahlivých a úplných výsledkov dokazovania. Len v prípade, ak má súd preukázané, že sa pomery účastníkov zmenili, môže rozhodnúť o zmene výšky vyživovacej povinnosti. Medzi najčastejšie dôvody zmeny pomerov možno zaradiť uplynutie dlhšieho obdobia od poslednej úpravy vyživovacej povinnosti, ďalej podstatná zmena zárobkových možností a schopností povinného rodiča, prípadne i rodiča, ktorému je dieťa zverené do výchovy, pribudnutie či ukončenie vyživovacej povinnosti, ktorá bola zohľadňovaná v čase posledného rozhodnutia, u detí nastúpenie ďalšej, vyššej formy štúdia, zabezpečujúcej prípravu na budúce povolanie, zmena zdravotného stavu a iné. V zmysle ustálenej súdnej praxe sa za opodstatnenú zmenu pomerov považuje aj zmena v dôsledku plynutia času (v zásade nastáva uplynutím troch rokov od poslednej úpravy, ak súčasne nenastali iné relevantné skutočnosti), pretože maloleté dieťa rastie a vyvíja sa, s čím spojené zvýšené výdavky.

70. Vyššie citované zákonné ustanovenia vyjadrujú všeobecné hľadiská, na ktoré súd prihliada pri určení vyživovacej povinnosti. Patria k nim predovšetkým odôvodnené potreby dieťaťa, ktoré môžu byť rôzne a sú závislé predovšetkým od veku, zdravotného stavu dieťaťa, od jeho fyzickej a duševnej vyspelosti, spôsobu obsahu jeho prípravy na jeho budúce povolanie a pod. Výživné pre dieťa totiž neslúži len na uspokojenie všetkých jeho odôvodnených hmotných potrieb (strava, ošatenie, obuv, atď.), ale aj ďalších odôvodnených potrieb dôležitých pre výchovu a vývoj dieťaťa (vzdelanie, príprava na povolanie, kultúrne, športové a rekreačné potreby a pod.). Odôvodnené potreby dieťaťa sú však bezprostredne ovplyvňované aj schopnosťami a možnosťami rodičov. Ak sú reálne možnosti a schopnosti rodičov obmedzené, sú odôvodnenými len bežné potreby, ktoré nepresahujú obvyklú, základnú mieru všetkých potrieb nevyhnutných pre život kultúrneho človeka. Ak sú ale reálne možnosti a schopnosti rodičov vyššie, odôvodnenými sú aj ďalšie potreby dieťaťa, ktoré síce nie sú nevyhnutné, ale so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu sú prospešné pre všestranný vývoj dieťaťa. Pre určenie výšky výživného pre dieťa sú teda rozhodujúce reálne zárobkové možnosti, schopnosti a majetkové pomery každého z rodičov, ktoré sú dané nielen subjektívnymi vlastnosťami, ale aj okolnosťami objektívneho charakteru. V tejto súvislosti je významné i ust. § 75 ods. 1 veta druhá Zákona o rodine, ktoré zakotvuje, že na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku alebo majetkového prospechu. Navyiac súd prihliadne aj na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará a rovnako tak berie do úvahy i prídavky na deti, ktoré sa sčasti podieľajú na úhrade potrieb detí.

71. Na základe doplneného a zopakovaného dokazovania na pojednávaní odvolací súd dospel k záveru, že hoci matke pribudli od posledného určenia výživného na maloletú R. ďalšie dve vyživovacie povinnosti, došlo i k zmene na strane maloletej R., ktorá je staršia a nastúpila na vyššiu formu štúdia - strednú školu - Obchodná akadémia v Liptovskom Mikuláši. S poukazom na uvedenú skutočnosť odvolací súd nepristúpil k zmene výšky výživného na maloletú R. a ponechal pôvodné rozhodnutie o výške vyživovacej povinnosti matky na ňu v nezmenenej výške, a to aj s prihliadnutím na vývoj životných nákladov. Pre úplnosť je nutné dodať, že otec si svoju vyživovaciu povinnosť voči maloletej R. plní každodennou starostlivosťou o ňu a uspokojovaním jej bytovej potreby (§ 62 ods. 4 Zákona o rodine) a má aj výdavky, ktoré boli prezentované v predchádzajúcej časti tohto rozhodnutia.

72. Napokon odvolací súd zrušil i neodkladné opatrenie nariadené po začatí konania vo veci samej v tomto rozhodnutí, ktorým rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil tak, že návrh matky zamietol, a to postupom v súlade s ust. § 335 ods. 2 CSP s použitím § 2 ods. 1 CMP.

73. O trovách konania rozhodol krajský súd podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 52 CMP, v zmysle ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

74. Toto rozhodnutie senátu odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 CSP)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. (§ 420 CSP)

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania. (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 CSP)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde. (§ 427 ods. 1 a 2 CSP)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 CSP)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. (§ 429 CSP)

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné, alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolania vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu. (§ 77 CMP)

V prípade, že nebude dobrovoľne splnená povinnosť uložená týmto rozhodnutím, môže sa osoba oprávnená z rozhodnutia domáhať uspokojenia svojho nároku návrhom na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona (zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti /Exekučný poriadok/ a o zmene a doplnení ďalších zákonov).

Ak sa jedná o rozhodnutie, ktorým bola upravená starostlivosť o maloletého, styk s maloletým alebo iná ako peňažná povinnosť vo vzťahu k maloletému, môže sa osoba oprávnená z rozhodnutia domáhať uspokojenia svojho nároku návrhom na výkon rozhodnutia vo veciach maloletých podľa § 370 a nasl. CMP.